

Uskot-foorumista, islamista ja dialogista

Ceta Lehtniemi v.2013

USKOT-foorumista tuli virallinen yhdistys 24. tammikuuta 2011, vaikka toimintaa oli jo aiemmin. Aloitteen uskontojen yhteistyön edistämiseksi teki tasavallan presidentti Tarja Halonen jo vuonna 2001. **Viisi perustajajäsenyhteisöä on Suomen Juutalaisten seurakuntien keskusneuvosto ry, Suomen evankelis-luterilainen kirkko, Suomen Ekumeeninen Neuvosto ry (SEN), Suomen Islam-seurakunta sekä Suomen islamilainen neuvosto ry (SINE).**

Yhdistyksen perustamista valmistelivat Suomen evankelis-luterilainen kirkko, edustajinaan **Pekka Y. Hiltunen** ja **Timo Vasko**; Suomen Ekumeeninen Neuvosto ry (SEN), **Heikki Huttunen** ja **Jari Portaankorva**; Suomen Juutalaisten Seurakuntien Keskusneuvosto ry, **Gideon Bolotowsky**, **Rony Smolar** ja **Daniel Weintraub**; Suomen Islam-seurakunta (suomalainen tataariyhteisö), **Okan Daher** ja Suomen Islamilainen Neuvosto ry (SINE), **Anas Hajjar** ja **Isra Lehtinen**.

Foorumi ilmoittaa tarkoitukseensa vaalia yhteiskuntarauhaa maassamme uskonnonvapautta vahvistavassa hengessä edistämällä uskontojen välistä vuoropuhelua, yhdenvertaisuutta, keskinäistä kunnioitusta ja yhteistyötä Foorumin tärkeiksi katsomissa asioissa. Sen jäseneksi voi liittyä Suomessa toimiva vakiintunut ja rekisteröity uskonnollisten yhteisöjen keskusjärjestö tai yhteenliittymä, joka hyväksyy Foorumin tarkoituksen ja sitoutuu toimimaan sen edistämiseksi.

Nykyisellä foorumilla islam on hyvin edustettuna. Se on ilmoitususkonto kuten myös kristinusko. Tämä tarkoittaa: 'Näin Jumala on itse sanonut itsestään'. Ilmoitus on sitten välitetty ihmisten tai ihmisen kautta. Islamilla on kyse suureksi osaksi profeetta Muhammadin saamista ilmestyksistä. Kristinuskossa ja juutalaisuudessa ilmoitus on aina sidottu historiaan ilmestystiedon ohessa. Kristinuskossa pidetään keskeisimpänä asiana Jumalan ihmiseksi tuloa Jeesusuksessa Kristuksessa ja Hänen sovituskäsitteensä ristillä sekä ylösnousemuksesta ja Pyhän Hengen vuodatusta tämän jälkeen. Juutalaisten kohdalla jo ensimmäisessä käskyssä mainittiin samalla johdatus pois Egyptin maasta, siis historiaan liittyvä tapahtuma. Islam sanoo olevansa lopullinen ja viimeinen, muita täydellisempi ilmoitus profeetta Muhammadin kautta.

Uskontoja voi verrata lähtökohdiltaan monin eri tavoin, ja niistä tulee voida käydä keskustelua, dialogia. Uskot-foorumi ilmoittaa olevansa tällainen järjestö ja se edustaa kirkkokuntien suurta arvovaltaa. Silti tällaista avointa uskontokeskustelua ei näy ainakaan ulospäin.

V.2001 syyskuun 11 päivänä tapahtui terroriteko World Trade Centeriin. Tornien liekehtiminen sekä tuhansien ihmisten tuho maailman silmien edessä sai aikaan Suomessakin uskonnollista toimintaa ilmapiirin rauhoittamiseksi. Yhteinen rukoushetki kutsuttiin koolle varsin pian. Helsingin Sanomissa oli kirjoitus 25.9.2001. Tässä se on hieman lyhennettynä: *"Eri uskontokuntien yhteinen rukoushetki järjestetään Senaatintorilla. Tilaisuudessa on tarkoitus rukoilla sovinnon ja rauhan puolesta. Tilaisuudessa puhuu valtioneuvos Harri Holkeri. Rukoustilaisuuden toimittamiseen osallistuu edustajia evankelis-luterilaisesta ja ortodoksisesta kirkosta, Suomen Islamilaisesta Yhdyskunnasta, Helsingin juutalaisesta seurakunnasta, Helsingin Saalem-seurakunnasta ja katolisesta kirkosta. Tilaisuuden järjestävät Helsingin seurakuntayhtymä ja Helsingin hiippakunta."*

Näistä tapahtumista lähti liikkeelle Uskot-foorumin perustaminen ja sen halu vaikuttaa uskonrauhan säilyttämiseen mm. vuorovaikutuksen ja keskustelun keinoin. Itse terroriteon taustat liittyivät kuitenkin islamiin, sen ääriliikkeeseen. Foorumi ei alkulähtökohdiltaan ole uskontojen dialogia perinteisesti ajateltuna, vaan sillä on yhteys myös valtiollisiin päättäjiin. Yksi foorumin synnyn syy liittyy juuri ilmapiirin rauhoittamiseen kaikkia järkyttäneen tapahtuman jälkeen. Näyttäisi siltä, että tämä piirre on jäänyt foorumin toimintaan. Kuitenkin olisi mielestäni syytä mennä syvemmälle sen pohtimiseen, mikä nostaa näitä terroritekoja. Todellinen syy on aivan varmasti muualla kuin suomalaisessa internet- tai blogikirjoittelussa, jossa varmaan on myös hiomista.

Vihapuheesta ja sananvapaudesta

Jo 1800-luvulta Suomessa on asunut islamilainen tataariyhteisö ilman minkäänlaisia ongelmia. Samoin meillä on ollut vähemmistönä roomalaiskatoliset, ortodoksit ja juutalaiset. Meillä on myös lukuisia muita ryhmiä, mm. Jehovan todistajat ja mormonit. Yhteiskuntarauha on säilynyt, ja ainakaan sen rikkuminen ei ole johtunut uskonnollisista yhdyskunnista tai kirkkoista. Nyt on siis noussut uusia uhkakuvia nykyiseen maahanmuuttoon liittyen.

USKOT -foorumi ry järjesti seminaarin ”Suoraan sanoen vihapuhetta vastaan – Puhukaamme hyvää toisistamme” Helsingin Säätytalolla 19.1.2012 . Tilaisuuden syntyyn vaikutti presidentti Tarja Halonen. Asiantuntijaluennon piti valtiosyyttäjä Mika Illman aiheenaan ”Vihapuhe ja sananvapaus”.

Vihapuhe nostettiin Uskot-foorumilla yhdeksi keskustelunaiheeksi tavalla, mikä ei ole minusta suomalaiselle yhteiskunnalliselle tai hengelliselle keskustelulle kunniaksi. Oli olemassa valmiina uhka tai vihapuhe, ja oli olemassa uhattu osapuoli tai vihapuheen uhri. Uhka oli internetissä tapahtuva keskustelu, ja uhrina olivat lähinnä maahan tulleet muslimit. Foorumilta puuttui toinen osapuoli, jonka kanssa olisi voinut harjoittaa käytännössä vuoropuhelua. Asetelma ratkaistiin jo koolle kutsun yhteydessä, kun läsnä olivat presidentti Halonen ja valtiosyyttäjä Illman. Jussi Halla-ahon muutaman vuoden takainen blogikirjoittelu (v.2008) oli ollut vahvasti esillä mediassa myös vuonna 2011, ja erityisesti juuri edellä mainitut henkilöt puhuivat tällaista ”vihapuhetta” vastaan. Tässä oli ehkä tärkein syy seminaarin koolle kutsumiseen.

Halla-aho saikin Korkeimman oikeuden määräämän sakkotuomion seuraavana kesänä uskonrauhan rikkomisesta ja kiihottamisesta kansanryhmää vastaan. Uskaltaako internetiin laittaa mitään esille islamista, uskaltaako uskontoja vertailla? Uskaltavatko edes uskontokuntien johtajat puhua ja kirjoittaa sellaista, mikä olisi todellista dialogia?

Todellinen sananvapaus nostaisi mielestäni esiin ne piirteet eri uskonnoista (mm. islamista), mitkä voivat muodostua uhkaksi yhteiskuntarauhalle Suomessa ja maailmalla. Tulisi keskustella kysymyksistä liittyen vainoon, jota kohdistetaan rodun, uskonnon tai poliittisen vakaumuksen tähden. Samoin maahanmuutto- ja uskontokeskustelua tulisi käydä huomattavasti enemmän koskien juuri ihmisten todellisia kipuja ja uhkia meillä ja maailmalla.

Eettiset kysymykset liittyvät ihmisen jaloihin ominaisuuksiin. Empatia on toisen asemaan asettumista. Lähimmäisen kipu, pelko, yksinäisyys, kodittomuus, lukutaidottomuus tai kuoleman uhka ovat suuria ja tärkeitä kysymyksiä, joita tulisi ottaa esille. Näitä asioita voimme hoitaa kuntoon aivan riippumatta ihmisen uskosta tai vakaumuksesta; ja silti ne valitettavan usein liittyvät myös uskontoon. Jos uskonto on esteenä eettisten kysymysten hyvään ratkaisuun, sen tulisi olla tärkeä osa uskontokeskustelua.

Ihmisen terveyttä ei saa vahingoittaa uskonnon nimissä. Oppiminen ei ole pelkkä velvollisuus, se on oikeus. Maailmalla ja meillä on syytä suojella sekä tyttöjen että poikien yhtäläistä opiskelun mahdollisuutta. Minusta olisi nähtävä näiden oikeuksien ohittavan jokaisen yksittäisen uskonnon saneleman säännön. Samoin yksilön oikeus päättää oman elämänsä perusratkaisuista liittyen esimerkiksi uskontoon, avioliittoon ja opiskeluun, tulisi turvata. Itse ajattelen, että on suuri määrä sellaisia eettisiä länsimaisen yhteiskunnan peruspilareita, joista olisi nyt aika keskustella. Ei riitä, että näistä on lakipykälät olemassa. Näistä on myös keskusteltava aivan konkreettisesti ja ilman pelkoa.

Yhteys uskontojen kesken ei ole itseisarvo

Kristillisten kirkkojen ekumeeninen liike on korostanut ykseyttä ohi opillisten kysymysten. Ajatuksena on ehkä ollut yhteinen kristityn nimi, ja halu näkyä yhtenäisenä todistuksena maailmalle. On alettu toimia 'ykseyden hengen' innostamina ja samalla sen sitomina. On kehitetty yhä laajeneva määrä toimintamuotoja, ja saatu julkisuutta ja kannatusta uusilta ihmisryhmiltä. Yksi tällainen erikoisuus tänä vuonna oli "Ekopaasto"; sillä tahdottiin tuoda esille ilmastonmuutosta.

Vähitellen on ollut myös kristittyjen yhteisiä rukouksia muslimien ja juutalaisten kanssa. Aiheet liittyvät tällöin esimerkiksi luontoon tai maailmanrauhaan. Yksi esimerkki vuodelta 2007 on tässä: *"Kristityt, muslimit ja juutalaiset kokoontuvat rukoilemaan luomakunnan puolesta Leppävaaran luterilaisen kirkon sisäpihalle Espoossa keskiviikkona 13. kesäkuuta klo 18. Rukoushetki radioidaan YLE Radio 1:ssä 1.7. klo 10."* Tästä tehtiin näin mediatapahtuma, joka herätti lähinnä arkuutta ja levottomuutta tavallisissa kristityissä.

Voisi olettaa, että jatkossa jokaisen suuremman islamistien aiheuttaman terroriteon jälkeen kutsutaan näkyvälle paikalle uskontokuntien edustajat yhteiseen rukoukseen, ja valtiovallan edustaja kutsutaan pitämään puhetta. Tämä ei ole mielestäni edistämässä keskustelua, eikä se ole lainkaan dialogia. Jos tällä tavoin on opittu osoittamaan 'ykseyden henkeä', se on vain sammuttamassa todellista vuoropuhelua ja ongelmien käsittelyä. Kun kristittyjen dialogi toteutuu tällä tavoin, voimmeko edellyttää sen toteutuvan paremmin eri islamin suuntien ja painotusten kesken. Se on heille ehkä huomattavasti vaikeampaa.

Sananvapaus ei ole sitä, ettei sanota mitään muuta kuin hyvää toisesta osapuolesta. Eihän keskustelua voi käydä valheellisella pohjalla. Jos aina etsitään vain sitä mikä on yhteistä, mennään aivan varmasti harhaan.

Kun kristityt uskovat voivansa rukoilla yhdessä muslimien ja juutalaisten kanssa, se tarkoittaa oman uskon perustan kieltämistä. Kyse on siitä, että kristinuskoa ei ole ilman toista ja kolmatta uskonkappaletta. Tämä tarkoittaa selkeällä kielellä sitä, ettemme voi jättää uskonnostamme pois ihmisen syntiä, emmekä siis sovitusta Kristuksen työssä ristillä. Lisäksi usko herää Pyhän Hengen työn kautta. Ei ole olemassa mitään erillistä uskoa Isään Jumalaan ilman Kristusta ja Pyhää Henkeä, ja silti kristittyjen Jumala on yksi.

Ihminen ei ole hyvä. Ilman ihmisen pahuutta ei tarvittaisi rikoslakeja, eikä vihaa käsitteleviä keskusteluja. Ja juuri tätä on niin vaikea tunnustaa. Juutalainen hurskas luottaa lakiinsa ja säädöksiinsä. Islamissa ja kristinuskossa uskovat kulkevat oppinsa mukaan kohti tuomiota. Kaikki siis kysyvät elämisen vastuita ja sääntöjä, joiden varassa oltaisiin hurskaita tai päästäisiin lopulta paratiisiin tai taivaaseen. Kristitty myöntää, etteivät mitkään opit ja yritykset voi pestä ihmisen sisintä puhtaaksi, siihen juuri tarvitaan armo ja lahjana saatu pelastus Kristuksen työssä. Samoin kristittyinä pyydämme Jumalan Pyhän Hengen apua, johdatusta ja pyhitystä.

Uskontojen vuoropuhelun tulisi koskea uskontojen erilaisuutta, sekä niitä seikkoja, jotka sotivat lainsäädäntöä ja hyvää etiikkaa vastaan. Se saisi ulottua mielestäni myös eri uskontojen sisäisiin painotuksiin ja erilaisiin arvoihin. Vihapuhe on nyt muotisana, joka on leimannut sen käsittämään lähinnä islamiin ja maahanmuuttoon liittyvän kirjoittelun. Tämähän on luonnollisesti aivan väärin ja aiheuttaa arkuutta näiden tärkeiden asioiden käsittelyssä. Sen lisäksi unohdamme ne lähimmäisemme, joita tapetaan heidän uskonsa tähden joka päivä. Ja mitä vielä mahdammekaan unohtaa? Usein viha on niin lähellä, että sen näkeminen ja tunnustaminen sattuu omassa sydämessä. Samoin kokee suurta riittämättömyyttä, kun koko maailma tulee uutisissa vastaan. Ilman armoa en jaksaisi. Ei onneksi tarvitsekaan, vaan armo on lahjoitettu.

<http://www.uskot-resa.fi/>

<http://www.uskot-resa.fi/hallitus/>

<http://evl.fi/EVLUutiset.nsf/Documents/18DDA3DC4C082838C22578220026A785?OpenDocument&lang=FI&print=y>

http://www.uskot-resa.fi/etusivu/seminaari_vihapuheesta1912012/?session=16189471

<http://www.kotimaa24.fi/uutiset/kotimaa/5793-hs-presidentti-haloselta-vahva-ei-vihapuheelle>